

Gonçal CUTRINA i SORINAS.
Ovelles i pastors del Pirineu,
Edicions Maideu, Ripoll, 1997.

El Ripollès, terra de pastors

LA COMARCA DEL RIPOLLÈS, amb una antiga i important tradició ramadera, ha ampliat recentment la seva bibliografia sobre el tema dels pastors i les ovelles, amb una obra pòstuma de l'estudiós Gonçal Cutrina. Florenci Crivillé i Estragués n'ha revisat l'edició. L'obra de referència anterior publicada sobre aquesta temàtica, en l'àrea ripollesa, és el llibre de Salvador Vilarrasa, propietari rural de la primera meitat del segle XX, obra que s'emmarca dins el corrent del folklorisme científic a la Catalunya del primer terç d'aquest segle.

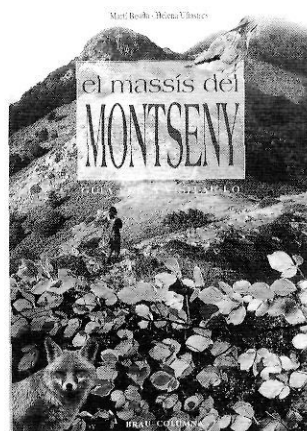
El Ripollès és terra de pastors, tal com Felix Pi Barrionuevo encapçala el pròleg del llibre, i G. Cutrina, excursionista infatigable, havia pogut constatar-ho personalment mitjançant el con-

tacte directe amb els pastors, a través d'innombrables caminades resseguint tots els racons de la comarca.

En la primera part de l'obra hi ha una completa descripció del relleu muntanyenc i hidrogràfic que configuren l'àrea ripollesa, així com l'evolució històrica del seu poblament. Des del Neolític fins a les successives onades de romans, nòrdics, visigots i sarraïns, l'ocupació pels soldats de Guifré, el feudalisme, i les possessions monacals de Santa Maria de Ripoll i de Sant Joan de les Abadesses. Amb indicis d'una antiga tradició ramadera anterior a 6.000 anys aC, i una important organització transhumant documentada des del segle X, la qual generà una important activitat econòmica entre els segles XI i XIV.

La part central de l'obra tracta temes com són: les característiques que defineixen l'ovella ripollesa, els ramats de cria i els de baciva, la tosa o esquilada dels ovins, les marques de bestiar, les esquelles, el gos mastí del Pirineu i el gos d'atura, així com les qualitats i habilitats del pastor, la seva alimentació, la barraca, la devoció a la Mare de Déu de Núria, la importància del pastor com a mantenidor i transmissor d'antigues tradicions en medicina popular, sovint amb mostres d'elements cristians i precristians, les malalties del bestiar i els seus remeis, finalitzant l'obra amb la descripció dels itineraris, les fires i els contractes d'herbes, balls, refranys i vocabulari pastoral.

Maria Antònia Juan i Nebot

Martí BOADA
i Helena ULLASTRES.
El massís del Montseny,
guia per a visitar-lo.
Brau Columna, 1998.
Amb la col·laboració
de la Diputació de Barcelona
i la Diputació de Girona.
109 pàgines.

Síntesi d'un massís únic

AL MATEIX TEMPS que remarca l'extraordinària varietat paisatgística i climàtica, aquesta guia suposa un passeig complet pel massís del Montseny. Un passeig dividit temàticament en 9 capítols on el prestigiós naturalista Martí Boada i Helena Ullastres repassen, exhaustivament i amb un llenguatge planer, la flora i fauna que conformen els diferents ecosistemes del massís, i creen una síntesi perfecta dels valors patrimonials i naturals que han permès declarar el Montseny reserva de la biosfera per la Unesco.

Nombrosa bibliografia parla d'aquest massís i també són molts els poetes, pintors i escultors que han trobat font i motiu d'inspiració en el seu paisatge. Aquesta obra inclou els dos versants, ja que amb un caràcter

preferentment divulgatiu, coherent amb el seu format, para esment també al caràcter tradicional i llegendari.

Amb l'ús d'agradables descripcions paisatgístiques, els dos autors saben definir sinòpticament, però sense caure mai en l'esquematzació, un indret que en poc més de 30.000 hectàrees integra les tres zones biogeogràfiques d'Europa: la mediterrània, l'atlàntica i la boreoalpina, i és precisament aquest fet el que presenta un curiós paral·lelisme amb la guia ja que, al voltant d'unes 100 pàgines, aborda i assimila no només les característiques purament geològiques, botàniques, climàtiques o històriques, sinó també aquelles altres on la mà de l'home hi ha tingut una importància rellevant.

El perquè i com de l'actual Montseny ve acompanyat d'una suficientment clara cartografia i de nombrosos dibuixos i fotografies que ajuden a identificar-ne tant la biodiversitat com els paratges i monuments naturals, tot això emmarcat pel digne objectiu d'informar els habitants, els escolars i sobretot els milers de visitants del massís. En aquest sentit, són interessantíssims els vuit itineraris proposats amb els quals conclou la guia, que la confirmen com una eina de gran utilitat, adreçada a tots aquells que, amants dels espais naturals, vulguin gaudir de la varietat paisatgística del parc natural per antonomàsia i a la vegada d'un dels indrets més fascinants de Catalunya.

Guillem Molla